

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 1/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom PhDr. Mgr. Petrom Rosputinským, PhD., Kukučínova 18, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 Co 11/2017-672 z 29. júna 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 203/2017 z 30. augusta 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2018 doručená ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 11/2017-672 z 29. júna 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 203/2017 z 30. augusta 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľa je vedená pod sp. zn. Rvp 2495/2018 a bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie. Do 16. februára 2019 nebola ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľa prerokovaná, preto bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená 17. októbra 2019 sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi a v zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola predbežne prejednaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení Jana Baricová (predsedníčka senátu) a sudcovia Rastislav Kaššák a Miloš Maďar.

3. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) domáhal určenia, že ním

špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva po zosnulej starej matke sťažovateľa, z dôvodu absolútnej neplatnosti darovacích zmlúv z 23. februára 2007 a 6. júla 2007, ktorými stará matka sťažovateľa predmetné nehnuteľnosti darovala žalovaným. Sťažovateľ ako dôvody absolútnej neplatnosti uvedených darovacích zmlúv označil, že jeho stará matka mala konať v duševnej poruche, ktorá ju mala urobiť neschopnou pre uvedený právny úkon, ako aj to, že bola nevidomá, a preto bolo potrebné pre uvedené darovacie zmluvy spísanie úradnej zápisnice. Ďalej uviedol, že okresný súd rozsudkom č. k. 26 C 233/2008-565 zo 6. júla 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom krajského súdu tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Podľa tvrdení sťažovateľa sa však krajský súd v napadnutom rozsudku krajského súdu zaoberal len prvým z už uvedených ním napádaných dôvodov absolútnej neplatnosti darovacích zmlúv z 23. februára 2007 a zo 6. júla 2007, pričom druhý dôvod, nevidomosť jeho starej matky, ponechal bez meritórneho posúdenia a preskúmania. Následne podal sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté s odôvodnením: *„... s prihliadnutím na skutočnosť, že odvolací súd neriešil právnu otázku neplatnosti darovacích zmlúv pre nedostatok zákonom vyžadovanej formy týchto právnych úkonov, nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania.“*

4. Sťažovateľ ďalej uviedol, že ak je pravdou, že v uvedenej veci sťažovateľa krajský súd ako súd druhej inštancie neriešil právnu otázku týkajúcu sa neplatnosti darovacích zmlúv pre nedostatok zákonom vyžadovanej formy uvedených právnych úkonov, na čo je súd povinný prihliadnuť aj bez návrhu, potom došlo zo strany krajského súdu napadnutým rozsudkom krajského súdu k nerešpektovaniu dvojinštančnosti konania a k porušeniu práva sťažovateľa na prístup k súdu. Ďalej sťažovateľ namietol, že v napadnutom rozsudku krajského súdu sa tento vôbec relevantným spôsobom nevysporiadal so sťažovateľom vzneseným zásadným argumentom týkajúcim sa nevidomosti jeho starej matky, v dôsledku ktorej sa vyžadovala osobitná forma právneho úkonu – darovacích zmlúv, a to vo forme notárskej zápisnice, pričom jej nevidomosť konštatovalo päť ošetrojúcich lekárokov a s týmto argumentom a predloženými dôkazmi

sa krajský súd vôbec nezaoberal. K tomu dodal: „... nezohľadnenie argumentu o slepote darkyne ako o skutočnosti tvoriacej základ absolútnej neplatnosti darovacích zmlúv... predstavuje taký stupeň svojvoľnosti, ktorý má z hľadiska ochrany práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie už ústavný význam.“

5. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že zo strany najvyššieho súdu došlo napadnutým uznesením najvyššieho súdu k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na účinný opravný prostriedok tým, že bolo jeho dovolanie odmietnuté, ako aj tým, že ex offio neprihliadol na absolútnu neplatnosť právneho úkonu – darovacích zmlúv jeho starej matky pre nedostatok zákonom požadovanej formy. Sťažovateľ namieta záver najvyššieho súdu uvedený v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, že dôvodom na odmietnutie jeho dovolania bola jeho neprípustnosť, a to z dôvodu, že predmetom jeho dovolania bola otázka (neplatnosť vyššie uvedených darovacích zmlúv jeho starej matky) krajským súdom ako súdom druhej inštancie neriešená, hoci riešená mala byť. Podľa názoru sťažovateľa táto otázka riešená zo strany krajského súdu v napadnutom rozsudku krajského súdu bola, avšak nedostatočne a nedôsledne. V dôsledku toho sťažovateľ namieta nesprávnosť záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti jeho dovolania, a tým podľa sťažovateľa došlo k odňatiu jeho práva na prístup k súdu, na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ako aj práva na účinný opravný prostriedok.

6. Zároveň sťažovateľ k povinnosti ex offio prihliadnuť na absolútnu neplatnosť právneho úkonu – darovacích zmlúv jeho starej matky, uviedol: „... ak odvolací súd dospel k záveru, že otázka vidomosti (alebo nevidomosti) darkyne nespôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, na ktorú otázku mal odvolací súd prihliadnuť z úradnej moci aj bez námietky sťažovateľa, mal sa s tým odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku riadne zaoberať a svoje úvahy odôvodniť tak, aby nevzbudzovali pochybnosti o správnosti jeho rozhodnutia... Tým, že odvolací súd a dovolací súd neprihliadli v tejto veci z úradnej moci na absolútnu neplatnosť darovacích zmlúv darkyne, porušili všetky základné práva sťažovateľa tak, ako sú označené v tejto sťažnosti.“

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na dedenie a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4Co/11/2017-672 z 29.6.2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 203/2017 z 30.8.2018 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4Co/11/2017-672 z 29.6.2017 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 203/2017 z 30.08.2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinné solidárne uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia vo výške 390,51 € na účet advokáta PhDr. Mgr. Petra Rosputinského, PhD., Kukučínova 18, 974 01 Banská Bystrica vedený [REDAKOVANÉ], číslo účtu v tvare [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 20 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje...

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

16. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...

18. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v namietanom porušení základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

20. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (III. ÚS 66/2018).

21. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (I. ÚS 358/2019).

III.1 K námietke porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

22. Pred posúdením zásadných námietok sťažovateľa, ktorými odôvodňuje porušenie ním označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd dáva do pozornosti, že podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Zachovanie tejto lehoty vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu vychádzajúcej z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 (body 51, 53 a 54), keď v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je zákonná lehota na podanie ústavnej sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu

(napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010), t. j. vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

23. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom jeho súčasťou je aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však, prirodzene, nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní, ak každé také rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy) (I. ÚS 139/2019).

24. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 472/2019).

25. K zákonnej povinnosti všeobecných súdov náležite a presvedčivo odôvodniť ich rozhodnutia ústavný súd už v minulosti judikoval, že integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo účastníka konania na také

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 57/2019). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997) (II. ÚS 229/2018).

26. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09). Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd uvádza, že okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktorý je verejne dostupný na internetovom portáli <https://obcan.justice.sk>, uviedol: *„Čo sa týka výpovede svedka... očnému lekárovi, túto súd nemohol zobrať do úvahy, pretože svedok sa nevedel vyjadriť k zdravotnému stavu nebohej... Súd v konaní neprihliadol ani na výpoveď svedkyne... vzhľadom na jej príbuzenský pomer k žalobcovi 2/, ktorý je jej synom, pre ktorý možno mať pochybnosti o jej dôveryhodnosti v snahe privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci*

pre žalobcu 2/ a aj vzhľadom na skutočnosť, že pred svojím výsluchom ako svedkyne mala k dispozícii zápisnicu z pojednávania v tejto veci, vedela teda, čo jednotlivé strany sporu vo veci uviedli... Čo sa týka výpovedí svedkov... tieto súd pri posudzovaní zdravotného stavu darkyne nebral do úvahy, pretože sa jednalo o odbornú otázku, na ktorú je potrebné odborné znalosti, ktorými svedkovia nedisponovali... Zhodnotiac všetky vykonané dôkazy, pri uplatnení zásady voľného hodnotenia dôkazov, a to každého dôkazu jednotlivo a všetkých vo vzájomnej súvislosti, má súd za to, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno...“

Krajský súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, uviedol: „... *Odvolací súd po zopakovaní výsluchu znalcov... výsluchu svedka... považuje tento právny záver súdu prvej inštancie za správny a stotožňuje sa aj s odôvodnením napadnutého rozsudku podľa § 387 ods. 2 CSP... odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej výrokovej časti o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil...“*

Podľa posúdenia ústavného súdu na námietky sťažovateľa bolo reagované spôsobom, ktorý ústavnému súdu neumožňuje vysloviť záver o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že krajský súd rozsudok okresného súdu riadne preskúmal a stotožnil sa s jeho závermi, teda inak povedané, ako prvoinštančný súd, tak ani krajský súd nepovažovali za preukázané tvrdenie sťažovateľa o tom, žeby bola darkyňa (jeho stará matka) nevidomá.

27. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. I. ÚS 114/09, I. ÚS 604/2017) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. III. ÚS 439/2018).

28. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, po predbežnom prerokovaní ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K námietke porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

29. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované... Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa... ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (III. ÚS 175/2018).

30. V napadnutom uznesení najvyššieho súdu najvyšší súd podľa posúdenia ústavného súdu primerane a jasne uviedol, prečo podané dovolanie sťažovateľa odmietol: *„... dokazovanie vo vzťahu k dôvodom absolútnej neplatnosti predmetných darovacích zmlúv v zmysle § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka odvolací súd nevykonával, pričom tieto skutočnosti neboli ani súčasťou skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, keďže súd prvej inštancie dospel k záveru, že tvrdenie žalobcov o tom, že daryňa bola v čase*

uzatvárania darovacích zmlúv nevidomá, nebolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané. Žalobcovia v odvolaní v súvislosti so závermi súdu prvej inštancie o tom, že nevidomosť darkyne nebola preukázaná... spochybnili vyhodnotenie svedeckých výpovedí súdom prvej inštancie; otázka formy predmetných darovacích zmlúv súvisiaca s tvrdením o nevidomosti darkyne... nebola súdmi oboch inštancií riešená, a teda netvorila ani predmet právneho posúdenia, pretože súčasťou skutkového stavu, z ktorého vychádzali, nebolo zistenie o nevidomosti darkyne...

Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podriadení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu. Pri právnom posúdení veci teda súd rieši otázky právne nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

Predpokladom prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu... v zásade musí ísť o otázku odvolacím súdom skutočne riešenú... Výnimočne by o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu mohlo ísť aj v prípade, ak by táto vyžadovala riešenie právnej otázky, ku ktorej odvolací súd nezaujal stanovisko, no len za predpokladu, že jej riešenie by vyžadoval, resp. umožňoval zistený skutkový stav.“

V závere najvyšší súd uviedol, že dovolaním namietaná otázka týkajúca sa neplatnosti právnych úkonov – darovacích zmlúv darkyne pre nedostatok ich zákonom vyžadovanej formy odvolacím súdom riešená nebola a zároveň nebol splnený ani predpoklad pre prípustnosť dovolania spočívajúci v odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože súčasťou skutkového stavu nebolo zistenie o nevidomosti darkyne.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že v odôvodnení najvyššieho súdu nevzhladol nedostatky, ktoré by ho oprávňovali na vyslovenie záveru o porušení práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

31. Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Ako už ústavný súd uviedol, ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (I. ÚS 95/2019).

32. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné uvedenú časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3 K námietke porušenia základných práv podľa čl. 20 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

33. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95) „Tento článok ústavy nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastniť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie ústavy treba vykladať tak, že každý má právo vlastniť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

34. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru procesnej povahy má význam aj pre posúdenie časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie práv hmotnej povahy podľa čl. 20 ústavy, ako aj podľa čl. 11 ods. 1 listiny, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Všeobecný súd totiž zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva

z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by bol ústavný súd opravnou inštanciou proti všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Takýmto postupom by ústavný súd nahrádzal skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, avšak bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (m. m. I. ÚS 293/2019).

35. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru procesnej povahy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ústavy, ako aj podľa čl. 11 ods. 1 listiny, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

36. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejماً súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o možnom porušení práva sťažovateľa zaručeného ustanoveniami dohovoru – osobitne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť

k záveru o porušení práva podľa čl. 13 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 248/2019).

37. Vzhľadom na už uvedené je potrebné aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

38. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu